

**VERKSAMHETS-
BERÄTTELSE &
ÅRSREDOVISNING
2017**

**FAIR
ACTION**

Omslagsfoto: Jonas Gratzer. Bildtext: Trots att Phyu Phyu städar på hotellet i Khao Lak i Thailand sju dagar i veckan tjänar hon bara motsvarande 2000 kronor i månaden, vilket gör att hon inte vet om hon kommer ha råd att sätta sina söner på 7 och 9 år i skolan.

Innehållsförteckning

Kort om oss.....	3
Kanslichefen har ordet	4
Framgångar i urval 2017.....	5
Våra granskningar och påverkansarbete 2017.....	6
Spridning - så kommunicerade vi med våra målgrupper 2017.....	16
Nätverk och samarbeten.....	19
Styrelse, kansli och medlemmar.....	21
Hållbarhetsrapportering.....	22
Årsredovisning.....	31
Bilaga: De senaste fem åren i korthet.....	38

Kort om oss

Fair Action är en ideell förening som arbetar för att få företag att ta ansvar för sin påverkan på människor och miljö. Vi granskar hur varor och tjänster är producerade och sätter press på företag att förbättra arbetsvillkor och betala levnadslöner.

Vi granskar företag

Våra fyra fokusbranscher är kläder, skor/läder, turism och banker och vi är experter på frågan om rätten till en levnadslön.

Vi låter fler röster höras

Vi vill att de som arbetar i svenska företags leverantörsled själva ska komma till tals och får bättre möjligheter att kräva sina rättigheter. Därför samarbetar vi med lokala organisationer i produktionsländer.

Experter på företagsansvar

Vi bildades 1996 och sedan dess har vi fått utmärkelser som Blåslampan och Giraffpriset för vårt arbete med att påverka företag.

Tillsammans kan vi påverka

Vi har ca 170 medlemmar, fyra anställda på kansliet och en ideellt arbetande styrelse.

Kanslichefen har ordet

2017 var ett år då vi såg ett ökat förtryck mot arbetsrättsaktivister i Bangladesh, Indien, Kambodja, Thailand och Turkiet, länder som utgör viktiga produktionsländer för svenska företag. Hoten har gjort det svårare för ideella organisationer och fackförbund att driva sina krav på att arbetares rättigheter ska respekteras i företags leverantörsled. Samtidigt som utrymmet för människorättsförsvarare krympte i många länder, såg vi att rörelser för rättvisa och jämställdhet klev fram och tog plats. Inte minst Women's march som spred sig från Washington i USA till många länder och #metoo-kampanjen där kvinnor krävde ett slut på sexuella trakasserier.

Ulrika Urey, kanslichef

Engagemanget vi har mött i våra kampanjer under 2017 har också varit rekordstort. Över 900 personer skrev under en uppmaning till H&M att öka takten och ge sömmerskorna en lön som går att leva på. Även vårt upprop till Nilson, Scorett och Vagabond med krav på att de offentliggör var de tillverkar sina skor engagerade hundratals personer.

Fair Actions mångåriga arbete med att granska och föra dialog med just skoföretagen ledde 2017 till ett genombrott: Nilson publicerade som första svenska skokedja en lista på sina leverantörer och lovade dessutom att de som syr skorna ska kunna försörja sig på sin lön.

Framsteg som Nilsons åtagande om levnadslöner ger oss bränsle att fortsätta sätta press på företag att höja tempot i hållbarhetsarbetet. Att näringslivet ökar takten är nödvändigt om vi ska nå de globala målen om hållbar utveckling i Agenda 2030. Företagen är nyckelaktörer för att nå målen om jämställdhet, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt målet för hållbar konsumtion och produktion. Vi ser att det i grunden handlar om att företag måste ändra sitt sätt att göra affärer och göra hållbarhet till en del av sin kärnverksamhet. Vi är övertygade om att det aldrig varit viktigare än nu att vara modig och stå upp för öppenhet och mänskliga rättigheter.

Framgångar i urval 2017

Under året har Fair Action bidragit till att:

- Skokedjan Nilson infört krav på levnadslön i leverantörsfabrikerna. Dessutom publicerar Nilson som första svenska skokedja sina direktleverantörer på sin hemsida.
- Business Sweden börjat rekommendera företag att arbeta för levnadslöner i sin värdekedja.
- Riksdagen sagt ja till 2014 års protokoll till Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention om tvångsarbete. ILO är FN:s organ för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor och har som mål att bekämpa fattigdom.
- Gina Tricot, Lindex och H&M tryckt på den turkiska regeringen om att ge syriska flyktingar bättre skydd på arbetsmarknaden. Många syriska flyktingar arbetar i landets klädindustri men har haft svårt att få arbetstillstånd och därmed möjligheter att kräva rimliga arbetstider och rättvisa löner.
- Ellos skrivit på brand- och byggnadssäkerhetsavtalet i Bangladesh, ett juridiskt bindande avtal för att förbättra säkerheten i landets textilindustri.
- Fonder från och med 1 januari 2018 enligt lag måste redovisa hur de tar hänsyn till hållbarhet när de investerar.
- Flera storbanker som Nordea och Swedbank dragit sig ur oljeledningen North Dakota Access Pipeline i USA. Oljeledningen hotar indianstammen Standing Rock Sioux's mark, dricksvatten och heliga platser.
- Länsförsäkringar meddelat att de ska införa nolltolerans mot investeringar i kärnvapen.
- Under 2017 har Fair Action granskat och fört dialog med totalt 45 företag.

Våra granskningar och påverkansarbete 2017

Klädbranschen - Osäkra arbetsvillkor och låga löner

Har du också lagt märke till att det ofta står ”Made in Cambodia” eller ”Made in Bangladesh” på tröjor, klänningar och byxor i H&M-butiker? Av alla klädföretag i hela världen är H&M det företag som köper mest kläder från Bangladesh och dessutom är H&M en av de absolut största köparna från Kambodja. Trots att H&M gör miljardvinster tjänar en sömmerska på en av företagets leverantörsfabriker i Bangladesh under Världsbankens fattigdomsgräns.¹ Många av de som syr åt H&M i Kambodja jobbar på kontrakt så korta som två till sex månader, och vågar därför inte kräva bättre löner eftersom de är rädda att arbetsgivaren då låter kontraktet löpa ut.²

Att höja rösten är inget brott – Samarbete för att stötta civila samhället i Kambodja

Fair Action besökte hösten 2017 Phnom Penh i Kambodja för att tillsammans med vår samarbetspartner Central³ undersöka möjligheterna till ett gemensamt utvecklingsprojekt med syftet att stärka textilarbetarnas rättigheter. Fältresan mynnade ut i en plan för ett första utvecklingsprojekt som vi har ambitionen att söka medel från Forum Syd under 2018 eller 2019. Under resan genomförde vi bland annat en planeringsworkshop med Centrals kansli samt träffade H&M:s lokalkontor, Forum Syds lokalkontor och svenska ambassaden i Phnom Penh.

På mötet med H&M i Phnom Penh följde vi upp företagets arbete med att minska användningen av korta kontrakt. I linje med Fair Actions rekommendation uppgav H&M att de kartlagt förekomsten av korta kontrakt i leverantörsfabrikerna i Kambodja. Ungefär hälften av leverantörerna använder korta kontrakt och H&M uppskattade att andelen inte minskat det senaste året. Ett hinder som H&M framhöll var att de anställda får 5% av lönen i bonus varje gång deras kontrakt löper ut. I linje med Fair Actions rekommendationer har H&M även samarbetat med lokala organisationer och facket för att hitta sätt att minska användningen av korta anställningskontrakt.

Fältresan påverkades av att säkerhetsläget för civilsamhället och människorättsförsvarare i Kambodja försämrades drastiskt under tiden som vi var på plats. Vi blev tvungna att planera om vissa möten med arbetare, fackföreningar och ideella organisationer, för att inte riskera att utsätta dem och oss själva för fara var. Det oroliga politiska läget i Kambodja och den utsatthet som ledaren för vår samarbetspart befinner sig i har krävt att vi koordinerar vårt arbete vad gäller Kambodja med andra organisationer. Bland annat har vi samarbetat med

¹ Motsvarar ca 90 USD (7418 Taka) sid. 44:

http://www.isealalliance.org/sites/default/files/Dhaka_Living_Wage_Benchmark_Report.pdf

² Taget från debattartikeln, <http://www.aftonbladet.se/debatt/article23700913.ab>

³ Center for Alliance of Labor and Human Rights

Diakonia, Swedwatch, den norska organisationen Framtiden i våra händer och det internationella nätverket Clean Clothes Campaign. Efter resan har vi fortsatt dialogen med H&M och tryckt på vikten av att företaget aktivt tar ställning för kambodjanska människorättsförsvarens rätt att göra sina röster hörda.

Kom igen nu, H&M! Kampanj för att få H&M att höja sömmerskornas löner

I oktober 2017 genomförde vi en kampanj om levnadslön riktad till H&M. Kampanjen syftade till att få H&M att leva upp till sina utfästelser vad gäller rättvisa löner till fabriksarbetarna i bland annat Bangladesh och Kambodja. Kampanjen nådde över 550 000 personer via sociala medier. Kampanjfilmen fick 154 000 visningar, över 900 delningar och 921 personer skrev under vårt upprop i form av en hejaramsa riktad till H&M. Influencers som Liv Strömqvist, JohannaN och organisationer som Stilmédveten, Madder och Sveriges Kvinnolobby hjälpte till att sprida kampanjen. Kampanjen fick

många positiva kommentarer och hejarop. Vi fick även fina kommentarer från våra samarbetspartners; ”Den dök upp överallt i mina flöden”, ”Bra med positiv ton”, ”Kändes som att kampanjen blev stor”. Vi publicerade även en debattartikel i Aftonbladet⁴ tillsammans med Sveriges kvinnolobby där vi uppmanar H&M att arbeta för högre löner.

Under våren 2017 förde Fair Action också dialog med Nordea om hur banken ska förhålla sig till H&M:s arbete för levnadslöner. I juni gick chefen för hållbara finanser på Nordea ut i Veckans Affärer och berättade att H&M skulle kunna förbättra lönerna i leverantörsfabrikerna väsentligt utan att det skulle bli så stor förändring på konsumentpriset. Utspelet fick mycket stor uppmärksamhet i sociala medier.

Påtryckningar för en säkrare textilindustri i Bangladesh

I juni uppmanade vi Lindex att ta sitt ansvar när 13 arbetare avled av en ångpanne-explosion i en av företagets viktigaste fabriker i Bangladesh. Lindex meddelade att de följer och utvärderar fallet. Efter påtryckningar från bland annat Fair Action skrev Ellos på brand- och byggnadssäkerhetsavtalet i Bangladesh i början av 2017, ett juridiskt bindande avtal för att förbättra säkerheten i landets textilindustri.

Syriska flyktingar i klädbranschen i Turkiet

Turkiet är den största klädexportören till Sverige utanför EU efter Kina och Bangladesh. De tusentals syrier som arbetar i Turkiets textilfabriker får ofta jobba extremt långa dagar med löner som är så låga att de knappt har råd med mat och boende. De flesta arbetar även utan kontrakt, vilket gör att de inte kan få förmåner som sjukförsäkring eller pension. Fair Action

⁴ <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/2Eedr/girl-power--men-inte-for-alla-hm>

har under två år följt hur fem stora klädkedjor Gina Tricot, H&M, KappAhl, Lindex och Varner Gruppen kontrollerar arbetsvillkoren för syriska flyktingar i leverantörsfabrikerna i Turkiet. I januari 2017 släppte Fair Action rapporten ”*Invisible Workers-Syrian refugees in Turkish garment factories*” som visar hur syriska flyktingar utnyttjas i klädtillverkningen i Turkiet. Efter vår granskning har Gina Tricot och Lindex tillsammans med flera andra klädföretag skrivit ett brev till den turkiska regeringen med förslag på lagändringar som ska göra att syrier lättare ska kunna få jobb med rättvisa villkor.⁵ Även Lindex och Varner Gruppen har agerat och uppger att de påbörjat en riskanalys av andra ledets leverantörer i Turkiet, i samarbete med lokala organisationer.⁶

Turismbranschen – migranterna sliter på svenskarnas semesterhotell
Reseföretagen utlovar lyxiga poolområden, kritvita stränder och avkoppling för hela familjen. Men bakom kulisserna på svenskarnas semesterorter i Thailand och Dubai gömmer sig en hård verklighet. De som bäddar sängar och serverar drinkar på hotellen arbetar extremt långa dagar för löner som inte går att försörja sig på.

Thailändska paradiset baksida

Varje år åker runt 350 000 svenskar till Thailand. Turism kan skapa nya jobb och ekonomisk tillväxt, men alla får inte ta del av turisternas pengar. Migrantarbetare utnyttjas och får alldeles för låga löner även på de thailändska hotell som de svenska charterarrangörerna anlitar. Vår granskning visar att trots att Apollo, TUI och Ving känt till problemen har de inte tagit ansvar för att förbättra arbetsvillkoren.⁷ Efter vår granskning meddelar Apollo att de ska ha workshops kring etik, värderingar och hållbarhet i Thailand och Dubai under 2018.⁸

I samarbete med Schyst resande⁹ genomförde vi kampanjen Vi ♥ sol. Inför kampanjen förde vi dialog med Foundation for Education and Development (FED), Migrant Workers Rights Network (MWRN) och FN:s internationella arbetsorganisation ILO i Rangoon. Syftet med kampanjen var att påverka Apollo, TUI och Ving att arbeta för löner som går att leva på för de anställda på hotellen i Thailand. Kampanjen bestod av porträtt av burmesiska arbetare på hotell i Thailand som anlitas av Apollo, TUI och Ving.

⁵ http://www.fairlabor.org/sites/default/files/syrian_refugee_work_permit_letter_april_2017.pdf

⁶ Enligt Varner Gruppen arbetar de tillsammans med International Middle East Peace Research Center, som stöts av UNHCR, för att göra kartläggningen

⁷ <http://fairaction.se/okategoriserad/ansvaret-som-tog-semester-fragor-och-svar-om-apollo-tui-och-ving-och-hotellarbetarna-i-thailand/>

⁸ <https://upload-prod->

www.apollo.se/upload/pdf/Code%20of%20Conduct/Process%20f%C3%B6r%20val%20av%20hotell.pdf

⁹ Schyst resande är ett samarbete mellan Union to Union, Hotell- och restaurangfacket, IOGT-NTO-rörelsen, Svenska kyrkan, Unionen, RealStars och Fair Action.

Inlägg från kampanjen Vi ♥ sol. Thiha Aung och Zin Min Htet är 7 och 9 år gamla och deras föräldrar arbetar på ett hotell i Khao Lak i Thailand som anlitas av TUI. När föräldrarna jobbar är Thiha Aung och Zin Min Htet hemma ensamma och ser på tv. Och jobbar gör föräldrarna nästan jämt: Både mamma Phyu Phyu och pappa Zeyar Htet sliter på hotellet sju dagar i veckan för att få ekonomin att gå ihop. Trots att mamma Phyu Phyu städar varje dag tjänar hon ändå bara motsvarande 2000 kronor i månaden, vilket är under den lagstadgade minimilönen. Foto: Jonas Gratzner

Influencers bakom resebloggarna ”Resa medvetet” och ”Swedish nomad Resfredag” delade kampanjen i sina kanaler. Vi delade även inlägg från kampanjen i facebook-gruppen ”Svenskar i Thailand”.

Hej Thailandsvänner!

Vad tycker ni om att stora resebolag som TUI (fd Fritidsresor) inte ser till så att de som jobbar på hotellen också har det bra? Ni som varit mycket i Thailand kanske har idéer för hur vi tillsammans kan påverka så att vår semesterkassa också gynnar de som städar och lagar mat på hotellen? Alla tips från er Thailandsexperter mottages tacksamt ♥♥

Kampanjen nådde 40 000 personer på sociala medier. För att ge draghjälp till kampanjen skrev också Fair Action, Hotell- och restaurangfacket, Unionen och Union to Union en gemensam debattartikel i SvD.¹⁰ I artikeln uppmanade vi Apollo, TUI och Ving att garantera rimliga arbetstider och levnadslöner för hotellarbetarna i Thailand.

¹⁰ <https://www.svd.se/usla-arbetsvillkor-pa-resejattarnas-hotell>

Verkligheten bakom de glamourösa hotellfasaderna i Dubai

I oktober 2015 släppte Fair Action och Swedwatch rapporten ”*Shattered dreams*” som visade att anställda på hotell som anlitas av Apollo, TUI och Ving i Dubai arbetade under usla förhållanden. Bolagen lovade att undersöka arbetsvillkoren, men Fair Actions granskning av företagen visade att inga hotellkontroller gjorts.

I mars 2017 publicerade vi en debattartikel i *Veckans Affärer*¹¹ tillsammans med Amnesty International, Swedwatch och Union to Union, där vi uppmanar Sverige att skriva under FN:s internationella arbetsorganisations (ILO)¹² protokoll mot tvångsarbete. Två månader efter vår debattartikel röstade riksdagen igenom ILO:s protokoll mot tvångsarbete.¹³

Lädertillverkning – en smutsig historia

Majoriteten av de skor vi köper är tillverkade i fabriker i länder där lönerna är låga och arbetsförhållandena dåliga och många skoföretag har knappt påbörjat sitt hållbarhetsarbete. Kedjorna av leverantörer och underleverantörer är långa. Skorna kan ha designats i Europa, materialet kan komma från exempelvis Indien och Vietnam, detaljer till skorna från ett handfull olika länder för att till sist sättas ihop i exempelvis Kina. Ett led i skotillverkningen som idag nästan är helt okontrollerat är garvningen, där djurhudar bearbetas med en mängd kemikalier för att bli till mjukt läder.

Indiska gäster träffar skoföretag

I maj 2017 fick vi besök av den indiska människorättsorganisationen Cividep. Tillsammans med Cividep träffade vi The Swedish Shoe Environmental Institute, tio företag¹⁴, Svensk Handel, KTH, Centrum för arbets- och miljömedicin¹⁵ för att diskutera problematiken kring hemarbete inom läderindustrin. Efter mötet bestämde ett företag att följa Civideps råd att istället för att bojkotta hemarbetare formalisera denna grupp, som oftast är kvinnor, så att kvinnorna kan fortsätta ha en stadig inkomst.

*Brinda Devi Kamaraj på den indiska människorättsorganisationen Cividep arbetar med att förbättra villkoren för de kvinnor som syr skor i hemmet.
Foto: Cividep*

¹¹ <https://www.va.se/nyheter/2017/03/03/debatt-sverige-maste-ta-stallning-mot-tvangsarbetet--thailand-resandoljer-en-mork-verklighet/>

¹² ILO är FN:s organ för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor och har som mål att bekämpa fattigdom.

¹³ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/2014-ars-protokoll-och-rekommendation-till-ilos_H401AU12

¹⁴ Agenturföretagen, Ellos, Filippa K, Nilson Group, NLY Scandinavia AB, Lanson International AB, Lundhags, Pax Scandinavia AB, Scorett, Theorema Scandinavia AB

¹⁵ Stockholms läns landsting

Foto från kampanjen på Göteborgs stads instagramkonto Greenhack. Den indiska kvinnan på bilden jobbar hemifrån med att tillverka skor. Foto: Cividep

I samband med besöket från Cividep blev vi inbjudna att ansvara för Greenhacks instagramkonto under en vecka. Kontot drivs av Göteborgs stad för att främja en mer hållbar livsstil och har drygt 4000 följare. Greenhack var en bra möjlighet att nå ut till vår målgrupp av medvetna konsumenter. Det mest spridda inlägget på Greenhack visades 2500 gånger och enligt Greenhack var inlägget det bästa på de senaste 30 dagarna.

Fair Action deltog i maj även i Plånboken i P1 och pratade om hur man som konsument kan köpa vårskor med gott samvete.¹⁶

Dialog med skoföretag om nästa steg

Tillsammans med CCC Danmark, Framtiden i våre hender och Pro Ethical Trade Finland anordnade vi hösten 2017 ett rundabordssamtal där vi diskuterade frågor kring hållbar garvning och levnadslön med sex företag¹⁷

Granskningar med fokus på tillverkning i Asien

I samarbete med det EU-finansierade projektet Change Your Shoes publicerade vi tre rapporter om goda exempel inom sko- och läderindustrin problematiken i den indonesiska läderindustrin¹⁸ samt om den indiska skoindustrin.¹⁹

Från ko till handväska – granskning av svenska väsktillverkare

I november 2017 publicerade vi en granskning av fyra företag som säljer läderväskor: Åhléns, Venue Retail Group²⁰, Indiska och H&M. Resultatet lanserades i Etikbarometern.²¹ Fair Actions fokus på läder har bidragit till att H&M gått med i Responsible Leather Standard som är ett företagsinitiativ för hållbar läderindustri. Dessutom har Åhléns minskat antalet leverantörer av läderväskor. Med färre leverantörer har företaget större möjlighet att påverka sina leverantörer att ta större socialt ansvar och även utöva bättre kontroll och ge mer stöd till leverantörerna.

Skoföretaget Nilson lovar levnadslöner

¹⁶ <http://fairaction.se/press/fair-action-i-media/sa-koper-du-varskor-med-gott-samvete/>

¹⁷ H&M, Vagabond Shoes, Nilson Group, Kavat, Ecco, Reima

¹⁸ <http://fairaction.se/press/pressmeddelanden/underleverantorer-till-ecco-och-deichmann-bryter-mot-lagen-genom-osakra-anstallningar/>

¹⁹ http://fairaction.se/wp-content/uploads/2017/06/Dina-skospa%CC%8Ar_FairAction-FINAL.pdf

²⁰ Accent, NK Skor & Accessoarar och Rizzo

²¹ <http://fairaction.se/granskningar/etikbarometern/ladervaskor-2017/>

Under 2017 frågade vi skokedjorna Vagabond, Scorett, Nilson Group, Euro Sko Gruppen bland annat om hur de ställer sig till att offentliggöra sina leverantörskedjor. Svaren publicerades i Etikbarometern.²² Vi genomförde också en kampanj som uppmanade företagen att offentliggöra sina leverantörsfabriker. Sammanlagt skrev över 13 600 personer på appropet. Kampanjen bidrog till att Nilson Group som första svenska skobutikskedja både publicerade sin leverantörslista på sin hemsida. Nilson inkluderade också en skrivning om levnadslön i företagets uppförandekod.

Banksektorn – vad gör dina pengar i Borneos regnskog?

De sju största bankerna i Sverige förfogar över mer än 10 000 miljarder kronor, kapital som till stor del består av allmänhetens besparingar. Men konsumenterna har ett informationsunderläge på finansmarknaden vilket gör att de har svårt att göra informerade val och ställa krav på bankerna att ta hänsyn till människor och miljö.

Fair Finance Guide är ett internationellt initiativ som granskar och betygsätter hur hållbart bankerna investerar våra pengar. Resultatet publiceras genom en interaktiv webbtjänst där bankerna rankas utifrån sina riktlinjer på hållbarhetsområdet. Fair Action driver projektet tillsammans med Sveriges konsumenter, Amnesty, Diakonia och Naturskyddsföreningen. Under 2017 har Fair Action suttit med i styrgruppen för Fair Finance Guide och arbetat med metodutveckling, kampanj och informationsspridning.

Bankerna fortsätter att förbättra sina riktlinjer för hållbarhet

Vi granskade nio²³ banker i Fair Finance Guides årliga policygranskning. Swedbank toppade rankingen men alla bankerna hade förbättrat sig när det gäller vilka hållbarhetskrav de ställer när de lånar ut och investerar pengar. Bankerna ställer sig nu bakom 52 % av de viktigaste hållbarhetskraven enligt Fair Finance Guides internationella granskningsmetod. Det kan jämföras med 47 % året innan. De tre bankerna som förbättrat sig allra mest i policygranskningen var Swedbank (6% jämfört med året innan), Skandia (6%) och Danske Bank (14%). Förbättringar beror överlag på att de antagit fler riktlinjer när det gäller vilka internationella standarder, konventioner och normer för hållbarhet som deras investeringar och utlåning ska följa. Danske Bank har också börjat redovisa namnen på företag de för dialog med för att påverka dem gällande hållbarhetsfrågor. Sammanlagt skickade nästan 6000 personer mejl till bankerna via Fair Finance Guides hemsida, för att kräva att bankerna tar hänsyn till hållbarhet när de investerar och lånar ut pengar. Detta är en fördubbling från 2016.

I december 2017 meddelade Nordea att de inte kommer delta och svara på Fair Finance Guides undersökningar. Nordea angav att skälet är att de anser att granskningarna är ofullständiga och missvisande. Nordea kritiserade också Fair Finance Guide i media²⁴. Beskedet från Nordea kom efter att de fått skarp kritik från Fair Finance Guide för bristande

²² <http://fairaction.se/granskningar/etikbarometern/skor-2017-etikbarometern/>

²³ Handelsbanken, Nordea, Skandia, Länsförsäkringar, Danske Bank, Ekobanken, JAK, Swedbank, SEB

²⁴ <https://www.svd.se/nordea-till-motattack-efter-klimatsagning>

arbete med att minska klimatpåverkan av sina investeringar. Övriga banker har fortsatt att ha en konstruktiv dialog med Fair Finance Guide.

Bankerna vill ha vägledning

Fair Action deltog även på ett rundabordssamtal med bankerna anordnat av Fair Finance Guide där vi lyfte frågan om levnadslön. Rundabordssamtalet var mycket konstruktivt. Flera av bankerna efterfrågade vägledning från organisationerna inom Fair Finance Guide för att komma framåt i sitt hållbarhetsarbete. En anledning kan vara att Fair Finance Guide byggt upp ett förtroende hos bankerna genom att varje år ta in feedback från bankerna på granskningarna och återkoppla kring hur vi i styrgruppen hanterat feedbacken.

Business på Borneo

I samarbete med Fair Finance guide, Swedwatch och Naturskyddsföreningen har vi granskat fyra företags kopplingar till kränkningar av Borneos ursprungsfolk samt kopplingarna till sju banker i Sverige: Danske Bank, Handelsbanken, Länsförsäkringar, Nordea, SEB, Skandia och Swedbank. Resultaten visar att alla bankerna investerar i flera av företagen men att ingen av dem har agerat tillräckligt för att förhindra tvångsflyttningar och andra människorättskränkningar. I samband med att rapporten ”*Silent approval - The role of banks linked to the crises faced by Borneo’s indigenous peoples and their forests*” släpptes hade den svenska dokumentärfilmen “*The Borneo Case*”²⁵ svensk premiär. Filmen skildrar några individers kamp för att få högt uppsatta politiker och storföretag att ta ansvar för Borneos ursprungsfolk.

²⁵ www.theborneocase.com

Politikerpåverkan – Vi lyfter fram arbetarnas röster

För att politiker ska kunna fatta välgrundade beslut vad gäller företags sociala ansvarstagande måste de känna till vad arbetare och deras representanter anser om arbetsvillkoren i svenska företags produktion. Fair Action jobbar för att de mest utsatta som kvinnor och migrantarbetare kommer till tals. Politiker måste också ha tillgång till information om vilka brister som finns i svenska företags hållbarhetsarbete. Vi upplever att politiker många gånger saknar dessa perspektiv.

Lagförslaget om AP-fonderna måste vässas

Fair Action lämnade ett remissvar till regeringen med rekommendationer om förbättringar i förslaget till ny lagstiftning för AP-fonderna.²⁶ Vi stod också bakom en debattartikel om vikten av tydliga krav på de statliga AP-fonderna att respektera Sveriges internationella åtaganden när det gäller mänskliga rättigheter, miljö och klimat.²⁷ Totalt stod 18 civilsamhällesorganisationer bakom debattartikeln.

Bindande regler nödvändigt om vi ska nå de globala målen för hållbar utveckling

Under 2017 bidrog vi till Sveriges rapportering till FN:s High Level Political Forum och Sveriges rapportering av genomförandet av Addis-agendan i FN på Financing for Development Forum. Dessutom deltog vi i en tvärssektoriell konsultation om Agenda 2030 som arrangerades av Agenda 2030-delegationen. Vid dessa tillfällen har vi bland annat lyft vikten av bindande regler för att stärka företags sociala ansvarstagande samt företagens avgörande roll för att vi ska uppnå målen i Agenda 2030.

Dialog om svenska företags roll för att förhindra brott mot arbetstgares rättigheter

Våren 2017 träffade vi två socialdemokratiska riksdagsledamöter varav ena ledamoten vid två tillfällen. Syftet med mötena var att lyfta problematiken kring korta anställningskontrakt i Kambodja och H&Ms agerande i frågan.

Vi inledde också dialog med svenska ambassader i några av de länder som vi arbetar med; Bangladesh, Burma, Kambodja, Thailand och Turkiet. Vi upplever det som en strategisk kanal för att på flera fronter påverka företagen. Kontakterna har lett till att ambassader och konsulat fått kännedom om Fair Action samt om hur vi kan ta vara på varandras kunskaper. I vårt samtal med Svenska ambassaden i Kambodja har vi uppmärksammat dem på det ogrundade åtalet mot chefen för människorättsorganisationen CENTRAL i Kambodja och uppmanat dem att trycka på kambodjanska myndigheter kring fallet.

Påverkansarbete tillsammans med Concord

Vi har samordnat vårt lobbyarbete mot politiker med ”Expertgruppen för företagande och mänskliga rättigheter” och ”Arbetsgruppen Civic Space” som båda koordineras av paraplyorganisationen Concord Sverige. I samarbetet med Expertgruppen för företagande och mänskliga rättigheter anordnade vi ett seminarium i Almedalen. Seminariet behandlade

²⁶ <http://schysstapensioner.se/wp-content/uploads/Remissvar-AP-fonder-okt-2017-23-undertecknare.pdf>

²⁷ <http://fairaction.se/press/fair-action-i-media/lagforslaget-om-ap-fonderna-maste-vassas-gallande-manskliga-rattigheter/>

frågan om hur Sverige och svenska företag kan skydda mänskliga rättigheter och bidra till en hållbar utveckling när de agerar på svåra marknader. I panelen deltog EU- och handelsministern, utrikestalesperson för Liberalerna, VD:n för Business Sweden, hållbarhetschefen för Arla Sverige och Amnesty International. Våra gemensamma påtryckningar har lett till att regeringen nu ställer hållbarhetskrav på företag som deltar i offentliga främjanderesor. Dessutom har Business Sweden börjat rekommendera företag att arbeta för levnadslöner i sin värdekedja.²⁸ Inom ramen för vårt engagemang i Concords arbetsgrupp Civic Space som fokuserar på det ökade förtrycket mot civila samhället har vi gjort inspel om vikten av att företag inte utnyttjar svaga samhällsstrukturer och människors utsatthet.

Vi har baserat vår input till arbetsgruppen på dialog med organisationerna Cividep i Indien och Central i Kambodja. När Cividep reflekterar kring frågan målas följande bild upp:

”Inom läderindustrin finns inget utrymme för organisationsfrihet. Tvärtom, finns en fientlig inställning till alla typer av organisering. Myndigheterna i sin tur har en agenda som går ut på att alla som höjer sin röst för arbetsrätt och för att företag ska ta ansvar anses vara utvecklingsfientliga och anti-nationalistisk.

Om de köpande företagen menar allvar med att vilja ta sitt ansvar måste de prata med sina leverantörer och få dem att förstå att de måste leva upp till internationella lagar och konventioner. Europeiska märken har verkligen möjligheten att påverka eftersom regeringen är så fokuserade på att locka köpare.”

²⁸ <https://www.business-sweden.se/Export/tjanster/utbildningar-och-guider/guider-om-exportregler/csr-guiden/1.-analysera-mojligheter-och-risker/arbetsvillkor/>

Spridning - så kommunicerade vi med våra målgrupper 2017

Föreläsningar

Fair Action har föreläst vid 31 tillfällen och nått 808 personer. Vi blev till exempel inbjudna av Naturskyddsföreningen för att genomföra en inspirationsföreläsning för deras nätverk ”Handla miljövänligt” och av Röda korsets folkhögskola för att föreläsa för flera av deras kurser.

93% av Fair Actions seminariedeltagare²⁹ instämmer helt eller instämmer ganska mycket i att Fair Actions arbete har gett dem ökade kunskaper om företags sociala ansvarstagande och arbetsförhållanden i låglöneländer. Vi får många fina kommentarer från deltagare på våra föreläsningar.

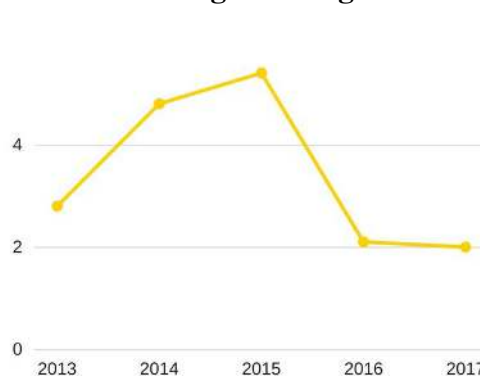
” Känner mig mer motiverad att ställa högre krav på textilföretagen mfl, höja min röst engagera mig mer”

Traditionell nyhetsmedia

Under 2017 nådde Fair Action cirka 2 miljoner personer via traditionell nyhetsmedia³⁰ och figurerade i 65 olika mediasammanhang. De största tillfällena var artiklar i DN, SvD och radioinslag i Sveriges Radios Ekot samt programmet Plånboken i P1. Vårt genomslag i media har minskat med 4% jämfört med 2016. Jämfört med de senaste åren är siffrorna låga, vilket framförallt beror på att Fair Action inte var med i något TV-sammanhang under 2017. Nedgången beror även på att Fair Action prioriterat kampanjer i sociala medier samt

uppföljning av tidigare års granskningar framför att ta fram nya rapporter. Vårt intryck är inte att medias intresse för företags påverkan på mänskliga rättigheter minskat, vi får fortsatt många förfrågningar om intervjuer. Vi upplever att vi har upparbetat en hög trovärdighet hos journalister i ledande svenska medier genom åren. Flera journalister/medier kontaktar Fair Action som experter även på ett inledande stadie i sin research i frågor som rör företags ansvar. Under 2017 skickade vi ut två pressmeddelanden, ett om arbetsvillkoren hos

Fair Actions genomslag i media

Antal nådda personer (miljoner) via traditionell nyhetsmedia 2013 – 2017.

²⁹ Vi har haft möjlighet att låta deltagare svara på vår enkät vid fyra föreläsningstillfällen

³⁰ Vårt att påpeka är att vissa personer har tagit del av flera inslag under årets gång. Det är alltså inte unika individer som räknas utan spridningen generellt.

skoföretagen Ecco och Deichmanns leverantörer i Indonesien och ett om riskerna för att syriska flyktingar utnyttjas i Turkiets klädproduktion. Det sistnämnda skickades ut både på svenska och engelska.

Hemsidan – Stabilt antal besökare

Fair Action har nått 14 031 unika personer genom hemsidan, en marginell minskning jämfört med 2016 då vi nådde 14 875 personer. En genomsnittlig besökare stannar 1 minut och 54 sekunder på vår sida, motsvarande siffra 2016 var 2 min och 30 sekunder. Användarna på www.fairaction.se besöker i genomsnitt 4,59 sidor, en ökning jämfört med 3,66 sidor under 2016. 71% av besökarna har inte varit inne på hemsidan förut under året.

Besökare letar framför allt efter våra granskningar (6551 sidvisningar), där vår sida om klädbranschen var mest populär (3337 sidvisningar). Många klickar också in på ”Om Fair Action” (4896 sidvisningar). Det mest populära nyhetsinlägget var uppropet den 11 maj riktat till Nilson, Scorett och Vagabond med krav på att de tre skoföretagen skulle offentliggöra sina leverantörsfabriker (4964 sidvisningar).³¹ Uppropet ledde till att Nilson i december 2017 publicerade en lista över sina leverantörsfabriker.

Etikbarometern och dess olika undersidor hade under 2017 totalt 5541 sidvisningar.

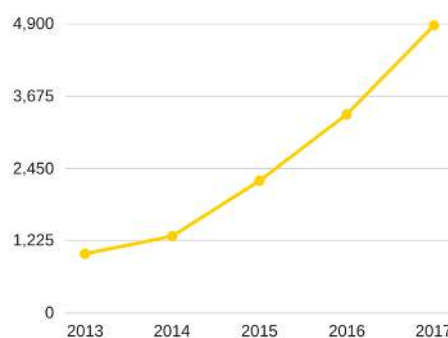
Facebook – fortsatt stor ökning av antalet följare

Vid årets slut hade vi 4867 Facebook-följare, en ökning med 45% jämfört med årets början. Fair Actions Facebook-följare har mer än tredubblats de senaste fyra åren. Inläggen som nådde flest unika användare under året var kampanjfilmen ”Kom igen, H&M!” från 3 oktober som nådde 322 250 unika personer. På andra plats kommer Facebook-inlägget om vår debattartikel om H&M i Aftonbladet tillsammans med Sveriges Kvinnolobby den 4 oktober som nådde 108 949 unika personer.

En anledning till det stora genomslaget är att vi definierat vår målgrupp tydligt i kampanjen. Det gör det enklare att hitta rätt budskap för målgruppen. Det har också varit framgångsrikt att vi vågat testa lite nya grepp och tonaliteter. En mer positiv och ”peppande” ton i H&M-kampanjen togs väl emot och det bidrar också till ett bättre klimat generellt på sociala medier.

Fair Actions 119 inlägg på Facebook nådde under året totalt 1 083 896 personer. Detta kan jämföras med 2016 då vi gjorde 127 Facebook-inlägg som nådde drygt 340 000 personer. Den stora ökningen beror också på att vi satsat på att lägga upp mer film och ökat budgeten

Antal Facebook-följare

³¹ <http://fairaction.se/nyheter/darfor-maste-skoforetagens-produktion-fram-i-ljuset/>

för sponsring av Facebook-inlägg. Vi fick också draghjälp på Facebook av KRAV, som uppmärksammade Fair Actions arbete inom ramen för sin kampanj ”För ett himla liv” i mars 2017.³²

Fair Action var en av organisationerna som KRAV intervjuade i sin kampanj ”För ett himla liv”.

Instagram – vi testar en ny kanal

I januari 2017 startade Fair Action ett Instagram-konto, där vi under året postade totalt 95 inlägg. Vid utgången av 2017 hade Fair Action 385 följare. På Instagram är det framförallt medvetna konsumenter som följer oss men också många andra ideella föreningar. 88% av följarna är kvinnor. De flesta av följarna är i åldern 25 - 34 år. Det mest visade inlägget är från 4 oktober 2017 då vi startade kampanjen ”Kom igen, H&M!” med en debattartikel i Aftonbladet tillsammans med Sveriges Kvinnolobby (904 unika personer har sett inlägget).

Twitter

I början av året hade vi 1068 följare på Twitter, en siffra som ökat till 1173 vid slutet av 2017. På Twitter fokuserar vi på att nå särskilt viktiga opinionsbildare och makthavare.

Youtube

De sex videos som vi laddade upp på Fair Actions Youtubekanal under året har visats totalt 431 gånger. Siffran är låg eftersom vi framförallt sprider våra videos genom att ladda upp hela filmfilen på Facebook, vilket inte kommer tas med i statistiken över visningar på Youtube.

³² <http://foretthimlaliv.se/respekt/>

Nyhetsbrev

Vid årets början hade vi 1970 prenumeranter, och antalet var i princip oförändrat vid slutet av 2017 (1974). I snitt öppnar 21% av de som prenumererar nyhetsbrevet, och 3% klickar på någon av länkarna. Nyhetsbrevet skickades ut 8 ggr under 2017.

Nätverk och samarbeten

Samarbeten som föreningen har haft under året presenteras nedan i bokstavsordning.

Centre for Alliance of Labour and Human Rights (CENTRAL)

CENTRAL är en kambodjansk människorättsorganisation som arbetar för textilarbetares rättigheter. I vår research inför vår kampanj riktad till H&M har vi samarbetat med CENTRAL. CENTRAL intervjuades även i den fackliga tidningen Arbetet Global³³ om de låga lönerna i Kambodja och om hur långt H&M har kommit i sitt arbete med att höja lönerna.

Change Your Shoes

Change Your Shoes är ett projekt finansierat av EU där Fair Action, tillsammans med 17 andra icke vinstdrivande organisationer i Europa och Asien, undersöker hur det ser ut med hållbarheten i den globala skoindustrin. Projektet är treårigt och avslutades i december 2017. Nätverket har under 2017 bland annat lanserat tre rapporter som vi spridit i våra kanaler och fört en påverkanadialog med EU-parlamentariker om kampanjens krav på transparens inom sko- och läderindustrin. Se mer information under projektet ”Den smutsiga läderindustrin”.

Cividep

Cividep är en indisk människorättsorganisation som erbjuder skydd, utbildning och stöd för arbetare inom sektorer som textil, IT och läder. En av organisationens viktigaste uppgifter är att förbereda och utbilda arbetare så att de själva kan organisera sig. Civideps generalsekreterare besökte Sverige under 2017. Se mer under stycket ”Den smutsiga läderindustrin”.

Clean Clothes Campaign

Under 2017 blev Fair Action officiella medlemmar i Clean Clothes Campaign. Clean Clothes Campaign består av ett 20-tal europeiska partners som arbetar för att stärka arbetsvillkoren för textilarbetare i världen. I Clean Clothes Campaign internationella nätverk ingår 250 fackföreningar, kvinnorrättsorganisationer och arbetsrättsorganisationer. I samarbete med Clean Clothes Campaign har vi gett H&M kommentarer på deras nya lönestrategi, där vi underströk vikten av fackliga förhandlingar.

Concord Sverige

Fair Action är medlem i Concord vars uppdrag är att bedriva informations- och påverkansarbete om EU:s utvecklingssamarbete och -utvecklingspolitik, med fokus på

³³ <http://arbetet.se/global/2017/05/04/misaren-pressar-arbetarnas-loner/>

minskad fattigdom. Vi har varit aktiva i expertgruppen för företagande och mänskliga rättigheter och arbetsgruppen Civic Space.

Fair Finance Guide

Fair Finance Guide är ett samarbete mellan Sveriges konsumenter, Amnesty, Diakonia och Naturskyddsföreningen. Fair Finance Guide granskar och betygsätter bankers policys för socialt och miljömässigt ansvarstagande. Betygen publiceras på en webbsida där allmänheten enkelt kan jämföra sin banks betyg med konkurrenterna. Fair Action är med i styrgruppen för Fair Finance Guide Sverige.

Framtiden i våre hender

Framtiden i våre hender är Norges största miljö- och solidaritetsorganisation med över 25 000 medlemmar. Framtiden jobbar för ekologisk hållbarhet, global rättvisa och fattigdomsbekämpning. Vi har koordinerat aktiviteter inom våra projekt om kläder, läder, skor och finans.

Forum Syd

Fair Action är medlemmar i Forum Syd som är en biståndsorganisation och plattform för erfarenhetsutbyte, gemensamt agerande i intressefrågor och kompetensutveckling. Vi har deltagit i Forum Syds utvärdering av informationsstödet, bidragit till Forum Syds kontextanalys samt gett input på vår syn på Sveriges genomförande av Agenda 2030.

Schyst resande

Fair Action är med i nätverket Schyst resande, tillsammans med IOGT-NTO-rörelsen, Svenska kyrkan, Svenska kyrkans Unga, Hotell- och restaurangfacket, Unionen och Union to Union. Under 2017 genomförde Fair Action kampanjen Vi ♥ sol i samarbete med Schyst resande.

Stockholms Internationella Handelsskola

Fair Action har sedan starten 2003 utbildat elever på KY-utbildningen Internationell inköpare samt suttit i ledningsgruppen för utbildningen ”Internationella inköpare”. Fair Action har ansvarat för kursen ”Ansvarsfull handel” utbildningen av internationella inköpare. 95% av eleverna arbetar som inköpare ett år efter avslutad utbildning, majoriteten i branscher som Fair Action bevakar. Under året har vi även varit del i en nystartad distansutbildning inom offentlig upphandling samt Speditörs-utbildningen. Fair Actions kursmoment är ofta en ögonöppnare för eleverna som får större förståelse för att de i sin professionella roll kan ha inverkan på hur deras framtida arbetsgivare arbetar för att ta socialt ansvar i leverantörskedjan, något som följande citat från eleverna belyser:

”Tar med mig materialet och kommer ha användning av det i min vardag och framtida jobb. Mycket intressant! Jag hade gärna velat veta mer om allt.”

”Tycker att vi skulle haft fler lektioner om detta ämne.”

Swedwatch

Fair Action sitter i Swedwatch styrelse tillsammans med Afrikagrupperna, Latinamerikagrupperna, FIAN, Svenska Kyrkan, Svenska Naturskyddsföreningen och Diakonia. Ulrika

Urey har företrätt Fair Action i Swedwatchs styrelse. Under 2017 samarbetade Fair Action och Swedwatch bland annat kring rapporten ”*Silent approval - The role of banks linked to the crises faced by Borneo’s indigenous peoples and their forests*”. Se mer under “*Banksektorn – vad gör dina pengar i Borneos regnskog?*”.

Styrelse, kansli och medlemmar

Styrelsen har sammanträtt fem gånger under 2017. Årsmötet ägde rum den 19 maj. Styrelsen består av Liv Fjellander, Ola Höiden, Daniella Nenander, Elin Paulander, Irja Sandin, Leena Similä och Sofia Stenfeldt. Cecilia Näsman gick in på sitt andra år som föreningens ordförande och Anna Pramborg valdes till vice ordförande. Under året har Charlie Aronsson, Malin Kjellqvist, Maria Sjödin, Elin Tjernström, Ulrika Urey varit anställda på kansliet, med varierande tjänstgöringsgrad.

Fair Action hade 173 betalande medlemmar under 2017. Varje år skickar vi ut en enkät till våra medlemmar. 97% av dem som svarade på enkäten tycker att informationen från Fair Action är relevant eller mycket relevant utifrån ett konsumentperspektiv³⁴. Två citat från våra medlemmar:

”Fortsätt ert viktiga arbete! Ni behövs och ni gör ett bra och professionellt jobb.”

”Fortsätt arbeta som ni gör, ni gör ett grymt jobb och jag som medlem lobbar både privat och på min arbetsplats med elever om ert fantastiska arbete.”

³⁴ 39 medlemmar valde att besvara enkäten

Hållbarhetsrapport 2017

Inledning

Fair Action sätter press på företag att förbättra arbetsvillkor och betala levnadslön i produktionen. Vi arbetar för att människor som påverkas av företags verksamhet ska ha möjlighet att själva kunna utkräva sina rättigheter. Vår uppgift är att agera blåslampa och sätta agendan för företags hållbarhetsarbete.

Den 1e december 2016 trädde den nya Hållbarhetslagen i kraft vilket innebär att många svenska företag nu årligen ska lämna en hållbarhetsrapport där de redogör för deras arbete i hållbarhetsfrågor samt vilka risker deras verksamhet innebär kopplat till hållbarhetsfrågor. Fair Action välkomnar lagen och hoppas att den ska bidra till att information om hur företag påverkar samhället bli mer lättillgänglig.

Även om Fair Action inte själva omfattas av lagkravet faller det sig naturligt med föreningens vision och värdegrund i åtanke att vi själva berättar hur vi arbetar med att minimera vår påverkan på människor och miljö. På så sätt föregår vi också med gott exempel inför företagen som är Fair Actions primära målgrupp och en av våra intressenter. Utöver företagen har vi identifierat följande grupper som våra viktigaste intressenter:

- Våra medarbetare
- Vår styrelse
- Våra medlemmar
- Våra finansiärer
- Våra samarbetspartners i produktionsländer
- Konsulter och övriga samarbetspartners

Då en stor del av Fair Actions verksamhet består av kommunikation kring frågor som rör hållbarhet så är även de som mottar vårt budskap våra intressenter. Dessa inkluderar; medborgare, fackföreningar, investerare, politiker, media, myndigheter och civilsamhället.

Vi för en kontinuerlig dialog med våra intressenter på olika sätt. Våra medarbetare och vår styrelse har varit involverade i att ta fram hållbarhetsrapporten och indikatorer vi har valt att redovisa genom möten och workshops, där områden som rapportering av miljövänliga inköp och redovisning av arbete med MR-frågor lyfts. Våra finansiärer ställer i hög grad krav på organisationen att arbeta med och redovisa exempelvis miljö-, korruptions- och jämställdhetsfrågor samt rättighetsperspektivet.

Vi kommunicerar aktivt med våra medlemmar via nyhetsbrev och sociala medier och de tillfrågas årligen i en medlemsenkät angående vad de tycker om organisationens arbete och hur det kan utvecklas. Vi har även en kontinuerlig dialog med våra samarbetspartners i produktionsländer. Inför gemensam research och kampanj görs en kontextanalys och

riskkartläggning som ligger till grund för vårt samarbete. Konsulter som vi kontrakterar för att göra research i fält informeras om vår hållbarhetspolicy och anti-korruptionspolicy.

Vi har i nuläget dock ingen strukturerad dialog med alla intressenter gällande specifikt hållbarhetsrapporteringen.

Hur vi rapporterar

Fair Action rapporterar årligen hållbarhetsrapporterade första gången 2016 och har under verksamhetsåret 2017 utökat hållbarhetsrapporteringen med ett antal viktiga indikatorer som vi anser mäter de allvarligaste riskerna vi ser i vårt dagliga arbete. I vår redovisning har vi valt att utgå från de områden som omfattas i lagkravet det vill säga miljö, personal och sociala frågor, mänskliga rättigheter och arbete mot korruption. I varje del redogörs mer specifikt för hur vi resonerat kring vad vi anser vara väsentligt för organisationen att inkludera i arbete och rapportering.

Hållbarhetsrapporten är skriven med inspiration från riktlinjerna i Global Reporting Initiative (GRI) version GRI standards. I de enskilda fall där informationen som ramverket kräver inte kunnat tas fram och redovisas, framgår det av GRI-indexet i slutet av rapporten. Vi strävar efter att utveckla vår hållbarhetsrapportering och målet är att för 2018 även inkludera en väsentlighetsanalys, en mer konkretiserad intressentdialog samt att mer utförligt utvärdera vår hållbarhetsstyrning.

Miljö

Fair Action har antagit en hållbarhetspolicy³⁵ som styr arbetet med miljöfrågor. Policyn sammanfattar de områden där vi anser att det finns störst risk för negativ påverkan på miljön samt hur vi ska agera för att hålla denna miljöpåverkan så liten som möjligt. Huvudområdena i policyn är våra val av produkter, förtäring och tjänster, vår syn på resor samt hur vi investerar vårt kapital.

Fair Action ser att efterlevnaden av hållbarhetspolicyn är alla medarbetares ansvar och kanslichefen ansvarar för att all befintliga och nya medarbetare förstår policyn och var den finns tillgänglig. Eventuellt avvikande från hållbarhetspolicyn ska rapporteras till kanslichefen. Vi följer även upp vårt arbete med ett antal utvalda indikatorer. Dessa är:

Inköp

I vår hållbarhetspolicy har vi tagit följande ställningstagande gällande inköp ” *Vid inköp väljer vi i första hand produkter och tjänster som är tredjepartscertifierade eller märkta utifrån kriterier för miljömässig hållbarhet och rättvisa arbetsförhållanden i produktionen.* ” Under 2017 följde vi för första gången upp hur stor andel av våra inköp som var tredjepartscertifierade. Beräkningen visar att 68% av våra inköp är tredjepartscertifierade.

³⁵ <http://fairaction.se/wp-content/uploads/2015/06/H%C3%A5llbarhetspolicy-Fair-Action.pdf>

Fair Action har även i hållbarhetspolicyn beslutat att all förtäring som bekostas av organisationen ska vara vegetarisk då det har konstaterats mindre klimatpåverkan än alternativ med kött³⁶. Under 2017 var därför 100% förtäring som bekostades av organisationen vegetarisk.

Resor

Ett annat område som har identifierats som väsentligt för miljörisker är organisationens resor. I hållbarhetspolicyn konstateras bland annat att transportmedel ska väljas utifrån dess klimatpåverkan och att resor endast ska göras då det bedöms att alternativ som telefonmöten eller videokonferenser inte är möjligt. Avgörande för huruvida vi deltar fysiskt på möten är hur pass relevant agendan är för vårt ändamål och våra möjligheter att påverka.

Fair Action har för 2017 börjat följa upp alla tjänsteresor för att undersöka om policyn följs och inga avvikelser från policyn förekom under året. Tjänsteresor med flyg genomfördes till Kambodja, Wien, Berlin och Warszawa. Den totala CO2 mängden för dessa resor uppgick till 11 ton CO2.³⁷

När personalen använder sig av taxi bokar vi alltid Taxi Stockholm som har 96% miljöklassade bilar och personalen omfattas av kollektivavtal. Taxiresor under 2017 är främst bokade när vi rest under obekväma tider och på grund av säkerhetsskäl eller då tungt material behöver fraktas. Den totala mängden utsläpp för taxiresor var 2017 0,22 ton CO2.

Vi har för 2017 valt att beräkna vår miljöpåverkan genom mängd utsläppt CO2 endast för våra flyg och taxiresor, ej för exempelvis konsumtion och uppvärmning eller energianvändning på kontoret vilket gör att vår rapportering avviker från indikatorerna GRI 305-2 samt 205-2. Vi anser att nyttan i denna information inte överstiger svårigheten att få fram den. Vår ambition är dock att utöka rapporteringen successivt och klimatberäkningar kan bli aktuellt för kommande år.

Personal

I Fair Actions Personalpolicy framgår det att vi vill vara en arbetsplats där alla anställda ska kunna känna sig delaktiga i föreningens verksamhet och utveckling. Policyn betonar vikten av jämställdhet och mångfald, kollektivavtal för samtliga medarbetare och god arbetsmiljö. Kanslichefen har fått personalansvaret och uppgifter för arbetsmiljöfrågor delegerat till sig från styrelsen. Kanslichefen rapporterar på samtliga styrelsemöten kring personal- och arbetsmiljöfrågor och årligen görs ett underlag till styrelsen över det systematiska arbetsmiljöarbetet.

³⁶ Report: "Food consumption and Climate Change" IVL
<http://www.ivl.se/download/18.343dc99d14e8bb0f58b5398/1443179680901/B2091.pdf>

³⁷ Beräkningen gjord via <https://zeromission.myclimate.org/>

Under 2017 har styrelsen antagit en lönepolicy och rutiner för lönebildningsprocessen. Syftet är att förtydliga lönebildningsprocessen och skapa förutsättningar för att alla känner delaktighet i processen.

Vi har även i årets verksamhetsberättelse mätt antalet sjukdagar samt antalet friskvårdstimmar per arbetstagare och år³⁸. Vidare har kansliet utbildats inom bland annat säkerhetsaspekter vid resor i fält, lobbyarbete, hållbarhetsredovisning och genusfrågor. Utbildningstiden uppgår till 22,5 h per medarbetare i genomsnitt. Fair Action tillämpar föräldraledighet i enlighet med kollektivavtal Under året 2017 var en man och en kvinna från föreningens kansli föräldralediga i olika perioder. Samtliga föreningens anställda omfattas av kollektivavtalet mellan arbetsgivarförbundet Idea och fackföreningen Unionen.

De riskfaktorer som främst lyfts fram av kanslipersonalen är stressrelaterade. Den konstanta osäkerheten kring om vi blir beviljade den finansiering som krävs för att vi ska kunna behålla personalen skapar en osäkerhet och stress på kansliet. Den utsatthet som personalen hos våra samarbetspartners lever i har blivit mycket påtaglig för oss under 2017. Deras direkta situation är svår att påverka för oss och ligger heller inte inom ramen för vårt uppdrag men icke desto mindre känner våra medarbetare oro och maktlöshet inför situationen.

2017 har vi genomfört vår årliga arbetsmiljöworkshop där samtlig personal på Fair Action deltog. Under mötet utvärderade vi våra identifierade arbetsmiljörisker och satte upp en hanteringsplan. Som ett led i att minska stressen på kansliet genomförs även medarbetarsamtal kontinuerligt. Under 2017 har fem medarbetarsamtal med tre medarbetare genomförts. Medarbetare får på så sätt kontinuerlig feedback och möjlighet att utvecklas på bästa sätt. Samtalen syftar också till att det ska bli mer tydligt vad som förväntas av medarbetarna. Vi har även jobbat aktivt med att införliva våra värdegrunder (omtanke, lyhördhet, tydlighet och tolerans) genom att samtala om dem under medarbetarsamtal och vid nyrekrytering samt koppla dem till våra lönekriterier. I samarbete med en extern konsult har vi arbetat med teamutveckling och alla medarbetare har genomgått ett individuellt uppföljningssamtal. Kansliets gemensamma workshops och återkommande medarbetarsamtal har varit mycket uppskattat hos medarbetarna och har bidragit till ökad delaktighet och samhörighet.

Styrelsen och kansliet har gjort en kartläggning över potentiella finansieringsmöjligheter samt tagit fram ett verktyg som ska underlätta för oss att prioritera rätt finansieringsmöjlighet vid rätt tillfälle. På så sätt ska det bli tydligare för medarbetarna när och hur en viss finansieringsmöjlighet ska prioriteras och förhoppningsvis bidra till att medarbetarna känner större kontroll och möjlighet att påverka

I vårt arbete att stötta samarbetspartners som påverkas av det minskade utrymmet för civila samhället har vi koordinerat vårt arbete med Diakonia, Swedwatch, den norska organisationen Framtiden i våra händer och Clean Clothes Campaign. På så sätt har vi fått

³⁸ Se not 3, Årsredovisningen sida 36

stöd från andra organisationer vilket har stärkt Fair Actions medarbetare att fortsätta arbeta med frågan på ett strategiskt och klarsynt sätt. Koordineringen har även bidragit till att det har blivit tydligt att vi har olika roller att spela och att våra olika strategier möjliggör en effektiv förändring både på lång och kort sikt.

Sociala frågor och mänskliga rättigheter

Att arbeta för mänskliga rättigheter och människors sociala villkor är kärnan i Fair Actions verksamhet. Detta framgår i föreningens stadgar, verksamhetsstrategier och varumärkesplattform. Organisationen har ingen utarbetad policy med temat mänskliga rättigheter. I de områden där vi anser att det finns risker att mänskliga rättigheter kränks på grund av organisationens verksamhet hanteras de i andra policies eller styrdokument.

I våra granskningar ser vi gång på gång att företags verksamhet leder till att mänskliga rättigheter kränks. Under 2016 blev det mycket tydligt för oss att möjligheterna för civilsamhället att verka och göra sin röst hörd begränsades avsevärt i de länder där vi gör research. Vi ser dessvärre att det inte har förbättrats under verksamhetsåret 2017. Två medarbetare har därför genomgått utbildning inom säkerhetsfrågor under fältresor och därefter genomfört en internutbildning för resterande personal på Fair Action. Som en förlängning av utbildningen och i samband med fältresan till Kambodja togs även rutiner fram för riskidentifiering och riskhantering vid fältresor. Förutom vår egen säkerhet låg fokus på att inte utsätta vår samarbetspartner eller andra aktörer som vi träffade för ytterligare risker på grund av vår närvaro. Eftersom säkerhetsläget för civilsamhället och människorättsförsvare i Kambodja försämrades drastiskt under tiden som vi var på plats blev vi tvungna att planera om vissa möten med arbetare, fackföreningar och ideella organisationer. I dialog med Forum Syd som finansierade resan till Kambodja har all information om projektet sekretessbelagts och vi har i samarbete med Forum Syd tagit fram rutiner och riktlinjer för dokumentation och kommunikation om projektet.

Vi har koordinerat frågan kring civilsamhällets minskade utrymme med Concords arbetsgrupp Civic Space samt deltagit på den årliga konferensen Stockholm Civil Society Days³⁹. Vi har aktivt ställt oss bakom upprop för att stärka utsatta människorättsaktivisters rättigheter i Kambodja⁴⁰, Thailand⁴¹ och Bangladesh⁴².

Under 2017 påbörjades arbetet med att utforma en integritetspolicy som kommer förslås antas på årsmötet 2018. Integritetspolicyn reglerar hur Fair Action hanterar personuppgifter

³⁹ Stockholm Civil Society Days är en återkommande konferens som i år fokuserade på de stora inskränkningarna av medborgerliga friheter och demokratiskt utrymme i många länder. Konferensen arrangerades av CONCORD Sverige tillsammans med Sida.

⁴⁰ <https://www.frontlinedefenders.org/en/action/take-action-moeun-tola>

⁴¹ http://www.swedwatch.org/wp-content/uploads/2017/10/Thammakaset-worker-support-letter_Sept-2017_FINAL_SIGNED-ENGLISH.pdf

⁴² #everydaycounts

till medlemmar, samarbetspartners, medarbetare och andra intressenter på ett sätt som är i linje med de FN:s riktlinjer för den mänskliga rättigheten till personlig integritet samt EU:s nya direktiv GDPR.

Under verksamhetsåret 2017 uppdaterades även organisationens hållbarhetspolicy med frågor kopplade till mänskliga rättigheter och resor i organisationens tjänst, framtagna utifrån nätverket Schyst Resandes rekommendationer.

För att säkerställa att vi följer Fair Actions riktlinjer för frågor rörande risker för kränkning av mänskliga rättigheter genomförs utbildning med all ny personal och styrelsemedlemmar i ovan nämnda policys.

Motverkande av korrupktion

Fair Action antog 2015 en antikorrupktionspolicy⁴³. Policyn gäller föreningens förtroendevalda, anställda, frivilliga, praktikanter samt konsulter och leverantörer som anlitas. Som definition av korrupktion använder Fair Action Sidas definition: *Missbruk av förtroende, makt eller position för otillbörlig vinning. Korrupktion innefattar bl.a. mutor, bestickning – inkluderande bestickning av utländsk tjänsteman – utpressning, jäv samt nepotism.*

Fair Actions oberoende och trovärdighet är en av organisationens viktigaste tillgångar. I vår finansieringspolicy⁴⁴ tydliggörs att organisationen inte tar emot finansiering eller förmåner från företag som vi granskar eller från andra organisationer som kan skada vårt oberoende. I föreningens antikorrupktionspolicy förtydligas riktlinjer för vad som gäller vid mottagande av gåva från företag: *Representanter för Fair Action får inte låta sig bli bjudna på lunch eller middag av företag. Undantag kan göras för seminarier eller liknande där alla deltagare erbjuds lunch eller middag.* Vid tveksamheter om mottagande av finansiering eller förmåner från en viss organisation kan påverka Fair Actions anseende negativt ska frågan lyftas i styrelsen.

Med syftet att minimera risken för korrupta handlingar inom samarbeten med andra organisationer står det i föreningens antikorrupktionspolicy att medarbetare på Fair Action som förhandlar med andra organisationer har ansvar att klargöra för dem vilken inställning Fair Action har till korrupktion. Relevanta punkter i policyn ska även tas upp i eventuella kontrakt med dem.

Vidare har Fair Action etablerat rutiner för att minimera risken för korrupktion, exempelvis genom utformning av attestordningar som gör att inga avtal eller ekonomiska beslut kan

⁴³ <http://fairaction.se/wp-content/uploads/2015/06/Antikorrupktionspolicy-f%C3%B6r-Fair-Action.pdf>

⁴⁴ <http://fairaction.se/wp-content/uploads/2015/06/Finansieringspolicy-f%C3%B6r-Fair-Action.pdf>

genomförs av enskild person. Föreningen använder en extern auktoriserad revisor som granskar ekonomin och den övriga verksamheten.

Representanter för Fair Action måste anmäla alla fall av och misstankar om korruption inom organisationen till kanslichefen för kansliet omgående. Om misstanken gäller kanslichefen rapporteras misstankarna till ordföranden. Om misstanken om korruption rör ett visst projekt ska finansären av projektet omedelbart informeras. Fair Action är noggranna med att all personal och styrelse är väl insatta i organisationens arbete för att motverka korruption. Därför får 100% av medarbetarna en utbildning i organisationens antikorruptionspolicy och finansieringspolicy.

GRI index

Indikatorer	GRI-index	Avsnitt	Kommentar
1.	Organisationsprofil		
102-1	Organisationens namn	Årsredovisning, sid 31	
102-2	Primära verksamhetsområden	Årsredovisning, sid 31 se även länk i kommentar	http://fairaction.se/wp-content/uploads/2017/03/Verksamhetsstrategier-inkl.-de-fyra-kraven-Fair-Action.pdf
102-3	Lokalisering av organisationens huvudkontor	Årsredovisning, sid 31	
102-4	Antal länder och namn på länder där vi har betydande verksamhet eller verksamhet som har betydelse för hållbarhetsarbetet	Verksamhetsberättelse, Våra granskningar och påverkansarbete 2017 sid 6, Nätverk och samarbeten, sid 19	
102-5	Ägarstruktur och företagsform	Årsredovisning, sid 31	
102-6	Marknader som organisationen är verksam på (inklusive geografisk fördelning, sektorer som man är verksam i och typ av kunder och förmånstagare)	Verksamhetsberättelse, Våra granskningar och påverkansarbete 2017, sid 6, Nätverk och samarbeten, sid 19	
102-7	Organisationens storlek	Verksamhetsberättelse, Kort om oss, sid 3	
102-8	Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform, anställningsvillkor, region och kön.	Årsredovisning, not 3, sid 35	
102-9	Leverantörskedjan	Verksamhetsberättelse, Samarbetspartners, sid 19	
102-10	Förändringar i organisationen och dess leverantörskedja		Inga relevanta förändringar
102-11	Försiktighetsprincipen		http://fairaction.se/wp-content/uploads/2017/03/Verksamhetsstrategier-inkl.-de-fyra-kraven-Fair-Action.pdf
102-12	Externa principer som organisationen stödjer		http://fairaction.se/wp-content/uploads/2017/03/Verksamhetsstrategier-inkl.-de-fyra-kraven-Fair-Action.pdf
102-13	Sammanslutningar som organisationen är medlem i	Verksamhetsberättelse, Nätverk och samarbeten, sid 19	
2.	Strategi		
102-14	Uttalande från organisationens högsta beslutsfattare om relevansen av hållbar utveckling för organisationen och organisationens strategi för hantering av hållbar utveckling	Inledning hållbarhetsrapport, sid 22	
3.	Etik och integritet		
102-16	Värderingar, principer, standarder och etiska riktlinjer		http://fairaction.se/wp-content/uploads/2017/03/Verksamhetsstrategier-inkl.-de-fyra-kraven-Fair-Action.pdf
4.	Styrning		
102-18	Bolagsstyrning/Organisationsstyrning		http://fairaction.se/om-fair-action/stadgar/
5.	Intressenter		
102-40	Lista över intressenter	Hållbarhetsrapport, sid 22, se även länk kommentar	http://fairaction.se/wp-content/uploads/2017/03/Verksamhetsstrategier-inkl.-de-fyra-kraven-Fair-Action.pdf

102-41	Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal	Hållbarhetsrapport, personal sid 25	
102-42	Identifiering och val av intressenter	Hållbarhetsrapport, inledning sid 22	
102-43	Intressentdialog		Intressenternas synpunkter har inhämtats inom ramen för den kontinuerliga dialog Fair Action haft under verksamhetsåret.
102-44	Viktiga områden som lyfts av intressenter		Väsentliga frågor har identifierats genom analys av den kontinuerliga dialog som förts med intressenterna under året. Fair Action avser att under kommande verksamhetsår göra en mer genomgripande väsentlighetsanalys.
6.	Rapporteringspraxis		
102-45	Juridiska enheter ingående i den finansiella redovisningen	Årsredovisningen, sid 31	
102-46	Process för att definiera rapportinnehåll och avgränsningar	Hållbarhetsrapport, inledning, sid 22	
102-47	Väsentliga hållbarhetsfrågor		Se nedan
102-48	Väsentliga förändringar av information		Inga väsentliga förändringar av information
102-49	Förändringar i rapportering		Inga väsentliga förändringar i rapporteringen
102-50	Rapportperiod		2017-01-01-2017-12-31
102-51	Senaste rapport		2017-04-23
102-52	Rapportcykel		Årsvis
102-53	Kontaktperson för hållbarhetsrapporten		Kanslichef, Ulrika Urey: ulrika@fairaction.se, 08-643 43 64
102-54	Val av rapporteringsnivå enligt GRI Standards		Inspirerad av GRI Standards
102-55	GRI-index	Hållbarhetsrapport, sid 29	
102-56	Extern granskning och verifiering		Innehåll av hållbarhetsrapport tredjepartsgranskas ej
	Väsentliga frågor		
205-2	Andel anställda som genomgått utbildning i verksamhetens policy och riktlinjer avseende anti-korruption	Hållbarhetsrapport, antikorruption sid 28	
305-3	Andra indirekta utsläpp av växthusgaser (Scope 3)	Hållbarhetsrapport, miljö sid 23. Se även kommentar	Rapporterar utsläpp för resor
401-3	Föräldraledighet	Hållbarhetsrapport, personal sid 25	
403-2	Sjukfrånvaro	Årsredovisning not 3 personal, sid 36	
404-1	Genomsnittligt antal utbildningstimmar per anställd per år	Hållbarhetsrapport, personal sid 25	
412-2	Andel anställda som genomgått utbildning om mänskliga rättigheter	Hållbarhetsrapport, sociala frågor och MR, sid 26	
	Branschspecifika frågor - ekonomi		
NGO 8	Källor till medel och de fem största givarnas bidrag	Årsredovisning, not 1, sid 35	

Årsredovisning

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

VERKSAMHETEN

Allmänt om verksamheten

Fair Action är en ideell, partipolitiskt och religiöst obunden förening. Föreningen har sitt säte i Stockholm.

Fair Actions arbete bidrar till en hållbar värld, där mänskliga rättigheter respekteras och alla har en möjlighet att leva ett värdigt liv. Genom Fair Actions inflytande respekterar företag de mänskliga rättigheterna och tar ansvar för sin miljöpåverkan.

Fair Action arbetar för att förverkliga denna målsättning genom att:

- Granska företag.
- Samarbeta med lokala organisationer i låglöneländer.
- Samverka med andra organisationer nationellt och internationellt.
- Bedriva aktivt opinionsarbete.

Främjande av ändamålet

Fair Action har under verksamhetsåret 2017 främjat organisationens ändamål genom att driva projekt och påverkansarbete för frågor gällande mänskliga rättigheter och hållbarhet, bland annat inom, turismbranschen, klädbranschen och läderindustrin samt banksektorn. För ytterligare beskrivning av projekt och resultat, se Fair Actions verksamhetsberättelse.

FLERÅRSÖVERSIKT

Beloppen i flerårsöversikten är angivna i tusental kronor om inte annat anges.

	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	2 849	3 303	3 389	2 626
Resultat efter finansiella poster	26	2	45	10
Balansomslutning	1 029	1 065	1 198	859

Föreningens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning med noter.

RESULTATRÄKNING

Handwritten notes and signatures in blue ink, including the number 31 and various initials.

	2017	2016
Föreningens intäkter		
Medlemsavgifter	20 300	19 400
Gåvor	4 863	27 700
Bidrag	1 2 586 969	3 023 483
Nettoomsättning	2 234 382	232 651
Övriga rörelseintäkter	2 985	43
Summa föreningens intäkter	2 849 499	3 303 277
Föreningens kostnader		
Handelsvaror	-415 559	-698 947
Övriga externa kostnader	-442 113	-342 819
Personalkostnader	3 -1 965 329	-2 259 908
Summa föreningens kostnader	-2 823 001	-3 301 674
Rörelseresultat	26 498	1 603
Finansiella poster		
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	34	24
Räntekostnader och liknande resultatposter	-278	-2
Summa finansiella poster	-244	22
Resultat efter finansiella poster	26 254	1 625
Resultat före skatt	26 254	1 625
Årets resultat	26 254	1 625

AP
SP
AN
OH
LF
32
D

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

	2017	2016
Anläggningstillgångar		
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		
Andra långfristiga fordringar 4	2 800	2 800
<i>Summa finansiella anläggningstillgångar</i>	2 800	2 800
Summa anläggningstillgångar	2 800	2 800
Omsättningstillgångar		
<i>Kortfristiga fordringar</i>		
Kundfordringar	59 250	195 630
Övriga fordringar	28 480	24 922
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	524 196	61 200
<i>Summa kortfristiga fordringar</i>	<i>611 926</i>	<i>281 752</i>
<i>Kassa och bank</i>		
Kassa och bank	414 425	780 281
<i>Summa kassa och bank</i>	<i>414 425</i>	<i>780 281</i>
Summa omsättningstillgångar	1 026 351	1 062 033
SUMMA TILLGÅNGAR	1 029 151	1 064 833

	2017	2016
EGET KAPITAL OCH SKULDER		
Eget kapital		
Eget kapital vid räkenskapsårets början	611 672	610 048
Årets resultat	26 254	1 624
Eget kapital vid räkenskapsårets slut	637 926	611 672
Avsättningar		
Övriga avsättningar	110 000	110 000
Summa avsättningar	110 000	110 000
Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	88 668	52 549
Övriga skulder	68 227	66 714
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	124 331	223 899
Summa kortfristiga skulder	281 226	343 162
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	1 029 152	1 064 834

Handwritten notes:
2017
SS AP OH
OV LF
DN DJ

NOTER

Redovisningsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag.

Materiella anläggningstillgångar

Föreningens samtliga materiella anläggningstillgångar har värderats till anskaffningsvärdet med avdrag för avskrivningar som fördelas över tillgångens beräknade nyttjandeperiod.

Nyckeltalsdefinitioner

Nettoomsättning

Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Resultat efter finansiella poster

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, men före skatter.

Not 1	Bidrag	2017	2016
	Bidrag Konsumentverket	750 000	750 000
	Bidrag Forum Syd (2017 inkl. förstudie)	1 009 804	950 000
	Bidrag SIDA	0	197 124
	Bidrag Union to Union	56 250	463 094
	Bidrag EU	770 915	613 265
		2 586 969	2 973 483

Not 2	Nettoomsättning - övriga intäkter	2017	2016
	Uppdragsförsäljning	96 382	94 651
	Egeninsats	138 000	138 000
		234 382	232 651

Not 3	Personal	2017	2016
	Medelantalet anställda		
	Medelantalet anställda män	1	1

Medelantalet anställda kvinnor	3	3
Medelantalet anställda	4	4

Upplysning om löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, inkl. pensionskostnader.

	2017	2016
Löner	1 376 967	1 583 743
	1 376 967	1 583 743
<i>Sociala kostnader och pensionskostnader</i>		
Sociala avgifter	433 604	497 618
Pensionskostnader	99 909	114 728
	1 810 571	2 081 361
<i>Sjukdagar och friskvårdstimmar</i>		
Antal sjukdagar per arbetstagare och år	2,25	8
Antal friskvårdstimmar per arbetstagare och år	23	33

Not 4	Andra långfristiga fordringar	2017	2016
	Hysesdepositioner	2 800	2 800
	Utgående anskaffningsvärden	2 800	2 800

Handwritten notes in blue ink:

sidan
SS AP
OK
AN 4
AN D

Underskrifter

2018-05-02

Cecilia Näsman, Styrelseordförande

Anna Pramborg, vice
Styrelseordförande

Sofia Stenfeldt, Styrelseledamot

Ola Höiden, Styrelseledamot

Liv Fjellander, Styrelseledamot

Irja Sandin, Styrelseledamot

Elin Paulander, Styrelseledamot

Leena Similä, Styrelseledamot

Daniella Nenander, Styrelseledamot

Min revisionsberättelse har lämnats 2018-05-03

Angelika Thor
Auktoriserad revisor
ABC Revision

Bilaga - De senaste fem åren i korthet

2016

- Sett till att Vings moderbolag Thomas Cook tagit fram en uppförandekod för hotellen de anlitar. Koden innehåller krav på rättvisa arbetsvillkor som hotellen åtar sig att följa. Thomas Cook har också skapat en möjlighet för hotellanställda att rapportera klagomål via ett kostnadsfritt telefonnummer, en så kallad "hotline".
- Bidragit till att Fristads och Gekås Ullared skrivit på The Bangladesh Accord on Fire & Building Safety som är ett juridiskt bindande avtal för att förbättra säkerheten i Bangladeshs textilindustri.
- Bidragit till att H&M infört ett krav på att anställda i klädfabrikerna ska få löner som räcker till dem och deras familjers grundläggande behov. Dessutom uppmanas leverantörsfabrikerna att göra enkätundersökningar bland anställda för att utvärdera om lönerna räcker till för att leva på. Koden innehåller också en skrivning om att leverantörerna inte får missbruka korta kontrakt för att slippa ge sådana förmåner som fast anställda har rätt till.
- Fått H&M att lova att på lång sikt fasa ut kromgarvning. Krom är en giftig kemikalie som används för att tillverka mjukt läder av djurhudar. Vid felaktig hantering kan det vara cancerframkallande.
- Bidragit till att Länsförsäkringar, SEB, Skandia och Swedbank antagit nya riktlinjer mot investeringar i kol.
- I maj tilldelades vi Giraffpriset, ett pris som går till någon som brutit igenom motstånd och arbetat uthålligt för att göra världen bättre. Juryn lyfte särskilt fram Fair Actions insatser för förbättrade arbetsvillkor och levnadslöner inom kläindustrin.
- Granskat och fört dialog med totalt 64 företag.

2015

- Fått Apollo, Fritidsresor och Ving att lova att de ska följa upp arbetsvillkoren på hotell i Dubai.
- Bidragit till att de sju största bankerna på den svenska marknaden förbättrat sina hållbarhetsriktlinjer med i genomsnitt 50 % enligt Fair Finance Guides internationella mätmetod.
- Bidragit till att Handelsbanken plockat bort kolföretag ur sina aktiva sparfonder och att Nordea slutat finansiera nya kolföretag.
- Bidragit till att Handelsbanken, Länsförsäkringar och Swedbank börjat redovisa sina fonders klimatavtryck.
- Bidragit till att Gina Tricot och Eurosko offentliggjort vart de producerar sina kläder och skor.
- Granskat och fört dialog med totalt 45 företag.

2014

- Bidragit till att Intersport signerat The Bangladesh Accord on Fire & Building Safety som är ett juridiskt bindande avtal för att förbättra säkerheten i Bangladeshs textilindustri.
- Blivit tilldelade Sveriges Konsumenters och Råd & Röns pris Blåslampan för att vi ”visar på handelns ansvar, på kopplingen mellan våra inköp och en hållbar utveckling”. I juryns motivering framhålls också att vårt arbete varit en bidragande faktor till att stora klädföretag börjat arbeta för att höja lönerna.
- Genom rapporten ”I samma fotspår” ökat trycket på skoföretag på den svenska marknaden att skaffa sig bättre kontroll över garverier som tillverkar läder till deras skor, både när det gäller arbetsförhållanden och miljöpåverkan.
- Satt press på banker på den svenska marknaden genom initiativet Fair Finance Guide. Redan första veckan efter att initiativet lanserats hade över 1000 personer mejlat sin bank via Fair Finance Guides webbsida för att ställa krav på större hänsyn till miljö och mänskliga rättigheter.
- Bidragit till att fler riksdagspartier nu anser att regelverket för AP-fondernas hållbarhetsarbete måste skärpas. Fair Trade Center har under året deltagit i kampanjen Schyssta pensioner, bl.a. genom att i juni 2014 publicera rapporten ”Pushing the planet to retirement” om AP-fonderna och biologisk mångfald.
- Fört dialog med och granskat 39 företag.

2013

- Bidragit till att H&M har antagit en lönepolicy samt att de satt upp tidsbundna och mätbara mål för sitt arbete med att höja lönerna i sin leverantörskedja.
- Bidragit till att H&M, KappAhl och Lindex har ökat transparensen i sitt arbete genom att offentligt publicera sina leverantörslistor.
- Bidragit till att Gina Tricot offentligt gått ut och stöttat de bangladeshiska arbetarnas lönekrav på 660 kr samt att företaget skickat ett brev till handelsministern med en uppmaning om att svenska regeringen ska göra mer för att pressa på Bangladeshs regering att höja minimilönen.
- Bidragit till att svenska regeringen har ställt sig bakom förslaget om EU direktivet om obligatorisk hållbarhetsredovisning samt att regeringen gjort utfästelser om en svensk genomförandeplan för FN:s riktlinjer för företag och mänskliga rättigheter.
- Uppmärksammat barns utsatthet på turistorter som besöks av många svenskar genom lanseringen av rapporten ”No Child’s Play”. Rapporten berör även problematiken kring volontärturism.
- Bidragit till att apotekskedjan Lloyd ökat transparensen i sitt arbete genom att publicera sin uppförandekod på sin hemsida.
- Fört dialog med 43 företag för att öka deras respekt för mänskliga rättigheter och miljö.

2012

- Bidragit till att frågan om rätten till en levnadslön, det vill säga att alla ska få en lön som går att leva på, prioriterats i större utsträckning av fler svenska klädföretag.
- Lanserat och fört dialog om hållbara inköpsmetoder med åtta svenska företag genom rapporten "Hållbara inköpsmetoder – En studie av hur inköpsmetoder kan utvecklas och påverkas för att nå ökad hållbarhet".
- Initierat en civilsamhällsdialog med UD om den svenska implementeringen av FN:s ramverk och om Non-Financial Reporting (obligatorisk hållbarhetsredovisning).
- Lanserat rapporten "Still Fashion Victims?" om sandblästrad denim. I enlighet med Fair Trade Centers rekommendationer är den livsfarliga metoden sandblästring nu förbjuden hos alla textilföretag som Fair Trade Center granskat.
- Lanserat rapporten "Dålig mottagning i mobildjungeln" och som direkt följd av granskningen har två svenska mobiloperatörer utlovat att stärka sitt hållbarhetsarbete.
- Fört dialog med 23 företag och bidragit med våra rekommendationer och erfarenheter för att öka deras respekt för mänskliga rättigheter och miljö.